

SOZIOLINGUISTIKA ARLOA DEUSTUKO UNIBERTSITATEAN

Estibaliz Amorrortu

Deustuko Unibertsitatea. Euskal Filologia
Helbide elektronikoa: eamorrort@fil.deusto.es

NONDIK NORAKOAK

Soziolinguistika arlo urria da Deustuko Unibertsitatean. Fakultate bitatik bideratu daiteke holako lana: Filosofia eta Letren Fakultateko Filologia sailetik eta Soziologiatik. Txosten honetan bai irakats arloan bai ikerkuntzan gaur egun egiten denaren berri ematen dugu.

Irakaskuntzari dagokionez, soziolinguistikari buruzko irakasgai bakarra eskaintzen da gaur egun, 5ECTS-dun irakasgai derrigorra, Euskal Filologiako curriculumean. Aurreko Euskal Filologia lizentziako planetan ez da beti derrigorrezko irakasgaia izan: batzuetan aukerako irakasgaia izan da eta beste batzuetan ez da eskaini. Maitena Etxebarria eta Izar Basterretxea izan dira soziolinguistika irakasgaiaren irakasleak; aurten nik neuk emango dut bigarren seihilekoan.

Deustuko Unibertsitateko Euskal Filologoaren profilaren arabera, Euskal filologoak gai izan behar du egoera ezberdinetan, bai ahoz bai idatziz, modu egokian eta eraginkorrean komunikatzeko; hizkuntza eta literatura auzitan irizpide argiak izateko; euskal hizkuntza eta literatura, ikaslearen ezaugarrien arabera, irakasteko; eta euskara normaltzeko prozesuetan irizki profesionalak emateko. Soziolinguistika irakasgaiaren bitartez, azken

gaitasuna lantzen da. Horretarako, euskara normaltzeko prozesuetan iritzi profesionalak emateko gai izan dadin, euskararen egoera ondo ezagutu beharko du, soziolinguistikaren printzipio eta metodologiez jantzita egon beharko du eta aniztasunari begira errespetuz eta tolerantziaz jokatu beharko du. Datozen gaitasunak dira, beraz, Soziolinguistika irakasgaietan lantzen direnak:

- Bai erakunde publikoek bai herrikoiek euskara biziberritzeko egindako plangintza ebaluatu.
- Hizkuntza jarreraren ondorio sozialak antzeman eta kontuan izan.
- Aniztasun kulturala, soziala, eta linguistikoa bere gizatasun izaeran ulertu. Pertsonen arteko aldeak eta aniztasuna erraztu.
- Hizkuntza plangintzan esku hartze eraginkorra egiteko baliabide teorikoak eta metodologikoak eskuratu.

Ikerkuntzari dagokionez, lehen eta behin ikasleek egindako lanak aipatu gura nituzke: bai Soziologia Sailean bai Euskal Filologian ikasketamaierako tesina-lanak egiteko aukera dago eta ikasle batzuek soziolinguistikaren inguruko gaiak hartu dituzte horretarako. Ixiar Basterretxea (Etxebarria 2000, adibidez), Rosa Miren Pagola, eta Itziar Turrez (Gonzalez 1999, Molina 2001) irakasleen zuzendaritzapean soziolinguistika-lanak burutu dira urteetan zehar. Azken urteetan beste ikerketa batzuetan, nahiz eta soziolinguistikari buruz propio egindako lanak ez izan, aldagai sozialak kontuan izan dituzte azter-eremua mugatzeko orduan (esate baterako, Iribar eta Turrez 2001).

Gaur egun tesina-lanak egitea posible bada ere, tamalez ikasleek ez dute ikerketa askorik egiten soziolinguistikaren arloan. Bestetik, unibertsitateak onartutako ikerketa-lerro bakarra dago eta ez dago ikerketa talderik horretan, irakasle bakarra (ni neu) baino.

Ikerketa-ildoak soziolinguistikaren gai batzuk biltzen ditu (azken bost urteko lanak baino ez dira aipatuko):

- hizkuntza jarrerak (Amorrortu 2001a, 2001b, 2001c, 2004),
- hizkuntza plangintza (Amorrortu 2002, 2006),
- aldakortasuna linguistikoa (Amorrortu 2003a, 2005) eta
- aniztasun linguistikoa (UNESCO Etxeko Amarauna taldekide bezala egindako lana: Martí et al 2005a, 2005b, 2006a, 2006b, Amorrortu et al 2004a, 2004b, 2005, Barreña et al 2005, 2006, Uranga et al 2005)
- soziolinguistika orokorrean (Amorrortu 2003b)

INDARGUNEAK

Indargune bezala Soziolinguistika Euskal Filologiaren curriculumean derrigorrezko gai bezala berriro sartu izana azpimarratu gura dut. Aresti-

---

Irakaskuntzari dagokionez, soziolinguistikari buruzko irakasgai bakarra eskaintzen da gaur egun, 5ECTS-dun irakasgai derrigorra, Euskal Filologiako curriculumean. Aurreko Euskal Filologia lizentziako planetan ez da beti derrigorrezko irakasgai izan: batzuetan aukerako irakasgai izan da eta beste batzuetan ez da eskaini.

Ikerkuntzari dagokionez, lehen eta behin ikasleek egindako lanak aipatugura nituzke: bai Soziologia Sailean bai Euskal Filologian ikasketa-amaierako tesina-lanak egiteko aukera dago eta ikasle batzuek soziolinguistikaren inguruko gaiak hartu dituzte horretarako. Ixiar Basterretxea (Etxebarria 2000, adibidez), Rosa Miren Pagola, eta Itziar Turrez (Gonzalez 1999, Molina 2001) irakasleen zuzendaritzapean soziolinguistika-lanak burutu dira urteetan zehar.

an esan bezala, 2003tik indarrean dagoen ikasketa-planean jorratzen den euskal filologoaren profilean soziolinguistika arloan ikasleak behar duen prestakuntza eta lanean modu praktikoan, arduratsuan, eta profesionalean aritu ahal izateko jorratu behar dituen gaitasunak beren-beregi aipatzen dira.

GABEZIAK

Gaur egun soziolinguistikaren arloan dagoen gabeziarik handiena talde-lan falta da, eta batez ere ikerkuntzaren arloan. Ikerlari gutxi ari gara arlo honetan, eta gaudenak edo bakarka edo kanpoko taldeekin ari gara lanean. Deustuko Unibertsitatean soziolinguistika arloa indartzeko gabezi garrantzitsu hau gaintzen saiatu beharko genuke.

AUKERAK

Etorkizunerako aukera handienak ikasleek soziolinguistika-lanak jorra ditzaten arloan ikusten ditut: soziolinguistika eta gainerako irakasgaien formazioa hartuta tesina-lanetan gehiago sakon daiteke eta practicumaren bidez ikasitakoa praktikan ipin daiteke.

Titulazio berriak direla eta, gizartearen beharrei erantzuteko, soziolinguistika arloa are gehiago indartzea ere izan daiteke.

MEHATXUAK

Soziolinguista gehiago ez kontratatzea eta ikerketa lerroa ez indartzea dira mehatxu nagusiak soziolinguistika arlorako Deustuko Unibertsitatean. Soziolinguistikan interes berezia duten irakasleak egon ezik gaitza da talde-lana sortzea eta ikerketa-ildoak indartzea.■

AIPATUTAKO LANAK

Amorrortu, Barreña, Idiazabal, Izagirre eta Uranga (2004a). "What do Linguistic Communities Think about the Official Recognition of their Languages?". *Endangered Languages and Linguistic Rights. On the Margins of Nations*. Joan Argenter y R. McKenna Brown (arg.). Bath, Ingalaterra: The Foundation of Endangered Languages. 75-87 orr.

Amorrortu, Barreña, Idiazabal, Izagirre, Ortega, Uranga (2004b). *Munduko hizkuntzei buruzko txostenaren laburpena | World Languages Review Síntesis*. Bilbao: UNESCO Etxea eta Eusko Jaurlaritzaren Kultura Saila.

Amorrortu, Barreña, Idiazabal, Izagirre, Ortega, Uranga (2005). *Informe sobre les llengües del món*. Síntesi. Bartzelona: Angle Editorial

Amorrortu, E. (2001a). "Batua eta euskalkiekiko jarrerak unibertsitate-ikasleengan". In *Euskalkiak eta irakaskuntza*. Bilbao: Mendebalde Kultur Elkarte. 61-80 orr.

- Amorrortu, E. (2001b). "Elkartasuna eta estatusa hizkuntz jarreretan: euskararen erabilera aurreikusten?" *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 40: 75-87.
- Amorrortu, E. (2001c). "Métodos indirectos en la medición de actitudes lingüísticas: el euskera frente al castellano," *Perspectivas recientes sobre el discurso. Recent Perspectives on Discourse*, Asociación Española de Lingüística Aplicada eta Secretariado de Publicaciones y Medios Audiovisuales de la Universidad de León. 1-16 orr.
- Amorrortu, E. (2002). "Bilingual Education in the Basque Country: Achievements and Challenges after Four Decades of Acquisition Planning". *Arachne@Rutgers electronic journal: The State University of New Jersey at Rutgers*. 1-28 orr.
- Amorrortu, E. (2003a). "Hizkuntz aldakortasuna eta identitatea" in *Ahozko-tasuna aztergai*, Bilbao: Mendebalde Kultura Alkartea. Pp. 157-167.
- Amorrortu, E. (2003b). *Basque Sociolinguistics: Language, Society and Culture*. Reno: University of Nevada Press.
- Amorrortu, E. (2004). "Language Planning and Linguistic Attitudes in the Basque Case". Bilingual Socialization and bilingual Language Acquisition. *Proceedings from the Second International Symposium on Bilingualism*. Vigo: Servizo de Publicacións da Universidade de Vigo. 815-829 orr.
- Amorrortu, E. (2005). "Gazte hizkeraren bila? Soziolinguistikatik hausnarketa pare bat", *gazt hizkera Jardunaldien hitzaldiak eta ondorioak*. Donostia: Urtxintxa Eskola. 35-44.
- Amorrortu, E. (2006). "Basque School Systems: from Monolingualism to Multilingualism". *School Systems in Multilingual Regions of Europe*. Frankfurt: Peter Lang. 357-376 orr.
- Barreña, Uranga, Idiazabal, Izagirre, Amorrortu eta Ortega (2005). *Europa-ko hizkuntzak*. Bilbao: UNESCO Etxea
- Barreña, Uranga, Izagirre, Amorrortu, Idiazabal eta Ortega (2006). "Transmisión y uso de las lenguas: nuevos datos para un diagnóstico de la diversidad lingüística". *VII Congrès de Lingüística General: akta-ageriak*. Bartzelona: Universitat de Barcelona eta Grup d'Estudi de Llengües Amenacades.
- Etxebarria, Ohiane (2000). *Bizkaieraren lekua Bilboko Kirikiño Ikastolan*. Argitaratubako tesina-lana.
- González, Sonia (1999). *Bariatatea eta estandarra: batuaren eragina ume bizkaitar biren hizkeran*. Argitaratubako tesina-lana.
- Iribar, Alex eta Turrez, Itziar. (2001). "Algunos factores de variación vocálica", *Letras de Deusto*, vol. 31, 92. zenb., 229-241. orr.
- Martí, Ortega, Idiazabal, Barreña, Juaristi, Junyent, Uranga eta Amorrortu (2005a). *Words and Worlds. World Languages Review*. Multilingual Matters. Ltd.: Clevedon, Erresuma Batua.
- Martí, Ortega, Idiazabal, Barreña, Juaristi, Junyent, Uranga eta Amorrortu

---

Gaur egun soziolinguistikaren arloan dagoen gabeziarik handiena talde-lan falta da, eta batez ere ikerkuntzaren arloan. Ikerlari gutxi ari gara arlo honetan, eta gaudenak edo bakarka edo kanpoko taldeekin ari gara lanean. Deustuko Unibertsitatean soziolinguistika arloa indartzeko gabezi garrantzitsu hau gainditzen saiatu beharko genuke.

Soziolinguista gehiago ez kontratatzea eta ikerketa larroa ez indartzea dira mehatxu nagusiak soziolinguistika arlorako Deustuko Unibertsitatean. Soziolinguistikan interes berezia duten irakasleak egon ezik gaitza da talde-lana sortzea eta ikerketa-ildoak indartzea.

(2005b). Hizkuntzen mundua. Munduko hizkuntzei buruzko txostena. Leioa: Euskal Herriko Unibertsitatea.

Martí, Ortega, Idiazabal, Barreña, Juaristi, Junyent, Uranga eta Amorrortu (2006a). Palabras y mundos. Informe sobre las lenguas del mundo. Barcelona: Icaria

Martí, Ortega, Idiazabal, Barreña, Juaristi, Junyent, Uranga eta Amorrortu (2006b). *Un Monde de paroles, Paroles du monde*. Paris: L'Harmattan.

Molina, Gainko (2001). *Code-switchingaren inguruan: euskara eta gazteleraren kasua*. Argitaratubako tesina-lana.

Uranga, Juaristi, Idiazabal, Barreña eta Amorrortu (2005). Munduko hizkuntzen izenak euskaraz. *Uztaro*, 54, 29-59 orr.